

Fakta om flaggermus

Innholdsfortegnelse

Fakta om flaggermus

Publisert 01.10.2018 av Miljødirektoratet

Flaggermus er en gammel dyregruppe, og fossiler viser at de ikke har forandret seg mye de siste 50 millioner årene.

Hvordan orienterer flaggermus seg?

Flaggermus det eneste pattedyret som kan fly aktivt. Alle flaggermus i Norge orienterer seg ved hjelp av ekkolokalisering eller sonar. Flaggermus utstøter korte ultralydskrik med hyppige mellomrom, mens den flyr. Ultralyd er en lyd der frekvensen ligger utenfor menneskets høregrense på 20 kHz. For oss høres derfor flaggermus helt stille ut, selv om de egentlig lager støy.

Når disse lydene treffer et objekt, for eksempel et insekt, en gren eller et hus, oppstår det flere ekko som flaggermusens ører og hjerne fanger opp og bearbeider effektivt. På denne måten danner flaggermus seg et detaljert "lydbilde" av omgivelsene. Det gjør at flaggermus kan fly rundt i mørket. På samme måte fanger de insekter.

Hvis en flaggermus flyr tett på en person i mørket er det ikke fordi den flyr på vedkommende eller går til angrep, men fordi den, ved hjelp av sonaren sin, undersøker hva det ukjente er.

Flaggermus om sommeren

På våren og forsommeren samler flaggermushunner seg i kolonier under hustak, i hule trær eller andre lune og beskyttede steder. Valg av sted avhenger av arten. Det er normalt 20–200 hunner i slike kolonier. Midt på sommeren får hver hunn en–to unger. Ungene holder seg på ett sted, både om dagen og natten, mens hunnene er ute og fanger insekter. Hunnene kommer hjem flere ganger hver natt for å gi ungene melk.

Hannene oppholder seg enten alene, eller med noen få andre hanner på liknende steder som hunnene.

Omkring begynnelsen av august, når ungene er tre–fem uker gamle, begynner de å øve seg på å fly. Da kan det oppstå situasjoner hvor flaggermus kommer i kontakt med mennesker. I august løses ynglekoloniene opp og dyrene oppholder seg da ofte i såkalte svermingsområder. Det er store mengder insekter tidlig på høsten som gjør det mulig å bygge opp fettreserver som de skal tære på gjennom vinterdvalen.

Det er også på denne tiden parringen foregår. Hos mange arter har hannene parringsterritorier, og noen arter har en parringssang som de, avhengig av art, fremfører sittende eller flygende i nærheten av parringsplassen. Særlig kjent er skimmelflaggermusas parringssang, som den fremfører flygende over hustak eller langs høyhusfasader. Parringssangen kan høres også for mennesker.

Flaggermus om vinteren

Flaggermus i Norge går i dvale om vinteren. På kontinentet kan vi finne flere tusen flaggermus samlet i grotter i vinterdvale.

Dvalestedet må være uten forstyrrelser, frostfritt med lave temperaturer på to–åtte grader og med en luftfuktighet høy nok til å hindre uttørring. Dyrene overlever vinteren ved å sette ned kroppstemperaturen til samme temperatur som omgivelsene. I denne tilstanden tærer de langsomt på fettreservene. Flaggermus bør ikke bli forstyrret i denne perioden, fordi stadige oppvåkninger tærer for mye på fettlagene.

Fra sist i mars til først i mai, avhengig av art og værforhold, våkner de opp. Våren er en kritisk periode for flaggermus, fordi de er magre og det er forholdsvis få insekter å jakte på.

Befruktning

Først når hunnen blir aktiv igjen på våren, skjer eggløsningen. Det spesielle hos nesten alle europeiske flaggermus er at sædcellene holder seg levende i livmora gjennom vinterdvalen. Befruktningen skjer først på våren, og da først begynner fosteret å vokse slik at ungene kan fødes midt på sommeren når det er rikelig med insekter.

Flaggermus

Det finnes over 1300 flaggermusarter i verden, og mangfoldet er størst i tropiske strøk. Flaggermus lever i hule trær, steinurer, gruver/grotter og hus. De er fredet i alle europeiske land.